

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Cilt: 13 Sayı: 69 Mart 2020 & Volume: 13 Issue: 69 March 2020
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581
Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2020.3943>

“HEM AĞLARIM HEM GİDERİM”: KORUMA YAKLAŞIMLARI BAĞLAMINDA KINA GECELERİ

“I CRY BUT ALSO I GO”: HENNA NIGHTS AS PART OF PROTECTION APPROACHES

Gülşah HALICI*

Öz

Evlilik sürecinde her toplumun kültürüne özgü geleneksel törenlerin var olduğu bilinmektedir. Türk halk kültüründe bunlardan birisi de kına törenleridir. Eskiden evlerden dışarı taşan kına eğlenceleri, şu sıralar popüler barlarda, SPA merkezlerinde, otellerde, karaoke barlarda yapılmaktadır. Son dönemde şu gözlenmektedir ki; eskiye olan merak artıp nostalji tutkusu baş gösterdiğinden bu yana, zamanla unutulup giden gelenek ve görenekler yeni bir tarzda ve yeni mekânlarda (otel, hamam, bar) da yeniden yaşamımıza girmeye başladı. Bilişim teknolojilerindeki hızlı gelişim her tür bireysel ve toplumsal yaşamı etkilediği gibi Türkiye'nin somut olmayan kültür miraslarından biri olan kına gecelerini de etkilemiştir. Bu etkileşime hem olumlu hem de olumsuz yönden bakmak mümkündür. Sosyal ağlar ve medyanın etkisiyle modernlik, çağdaşlık ve kentlilik uğruna diğer kültürlerden etkilenecek yapay kına geceleri, kına gecesi eğlencesi (pijama partileri, düğünden önce bekârlığa veda partileri vs.) düzenlenmesi olumsuz bir durum olarak görülebilir. Fakat genele bakıldığında bu uygulamaların kına gecelerinin yerini alması ve yaygınlaşması sürecinde etkili olamamıştır. Bu tür yenilik ve zevkler peşinde koşanlar da kına geleneklerinin doğal olarak yaşanması gereğini fark etmiş olacaklar ki yaygınlaşmasında aktör olamamışlardır. Diğer açıdan bakıldığında geleneksel kına gecelerinin sosyal ağlar, paylaşım sitelerinde ve medyada paylaşılması kültürel zenginliğimiz için çok önemlidir. Ayrıca kına gecelerinin televizyon dizilerinde ve magazin programlarında popülerleştirilerek konu edilerek yaygınlaştırılması ve korunması da olumlu bir durumdur. Bu bağlamda kına geleneklerimiz günümüz yaşantısından etkilenecek bazı değişim ve yeniliklere açık olsa da özünü koruduğunu söyleyebiliriz. Özellikle geleneksel yapının yoğun yaşadığı bölgelerde hala eski önemini ve formunu korumaktadır. Günümüzde özellikle kentlerde kına gecelerinin hem geleneğe uygun hem de modern olsun anlayışı yaygınlaşmıştır. Kentlerde düğün ve kına gecelerini organize eden şirketler kurulmuş ve çeşitli alternatifler sunarak profesyonel hizmet vermektedirler. Ayrıca geleneksel kına gecelerine uygun eşyaların üretilmesi; pulla işlenmiş kırmızı başörtüsü, kına eldiveni, kemer vs. kına geleneğinin korunmasında önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Aile kurma sürecinde önemli bir ritüel olan kına geleneğinin ulusal kültür değeri yanında ekonomik katma değer yaratacak şekilde de değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu çalışmada da kına geceleri şu başlıklar altında incelenmiştir: “Geleneksel Kültürde Kına Geceleri”, “Popüler Kültürde Kına Geceleri”, “Kına Gecelerinin Kültürel Aktarımı ve Popülerleştirilerek Korunması”, “Popüler ve Geleneksel Anlamda Kına Gecelerinin Ekonomik Çıktısı”.

Anahtar Kelimeler: Kına Törenleri, Popülerleştirilerek Koruma, Kültür Ekonomisi, Geleneksel Kültürde Kına, Popüler Kültürde Kına

Abstract

It is known that there are traditional ceremonies which are peculiar to every societies cultures in the marriage process. One of these special ceremonies in Turkish folk culture is henna nights. These henna nights which were previously organized as home parties are organized now in popular bars, SPA centers, hotels or karaoke bars today. Nowadays it is observed that: as the people miss more and more earlier days and nostalgia passion arise, these traditions which have been forgotten by time is now again in the life of modern society by a new style and in new places (hotel, spa, bar). As the fast development in the informatics technology affects every kind of individual and social lifes, it also affects the henna nights which is one of the intangible cultural heritage of Turkey. It is possible to evaluate this interaction both from positive or negative sides. It can be evaluated as a negative situation to organize henna nights by being affected by social networks and media as artificial henna nights, henna nights entertainment (pajama parties, hen parties etc. before wedding). However, in general these applications are not efficient enough to substitute the henna nights and proliferation process. As these people who run after these kind of novelties and pleasures understand that the henna traditions should be experienced naturally, they could not be actors to be prevalent of these new traditions. On the other hand, it is very important for our cultural wealth to share the traditional henna nights in social websites and media. Besides it is also important that these henna nights

* Dr. Öğr. Üyesi, Yozgat Bozok Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, email: gulsah.yuksel1@gmail.com

are popularized and preserved in television series and magazine programmes. In this context, we can say that henna nights are open to some changes and novelties as they are being effected from today's life, but still it protects its nature. Especially in the regions where the traditional life is still densely experienced, henna nights conserve their earlier importance and form. Today especially in the cities, understanding of the henna nights both appropriate to tradition and modernity is widespread. Recently there are companies which organize weddings and henna nights in the cities and they give professional services by offering several alternatives. Also, producing suitable objects for traditional henna nights such as bindallı, kaftan, red tyre which is processed by flakes, henna glove, belt etc has an important role to preserve nature of henna traditions. We must evaluate the henna traditions which is an important rituel in the marriage process as national cultural wealth but also economic value-added. In this study the henna nights are examined under these topics: "Henna Nights in the Traditional Culture", "Henna Nights in the Popular Culture", "Cultural Transfer of Henna Nights and Preserving them by making them popular", "The Economical Output of Henna Nights in Popular and Traditional Sense".

Keywords: Henna Ceramones, Preserving by popularising, Culture Economy, Henna in Traditional Culture, Henna in Popular Culture.

Giriş

Yaşanan her evlilik sürecinde her toplumun kültürüne özgü geleneksel törenlerin var olduğu bilinmektedir. Türk halk kültüründe bunlardan birisi de kına törenleridir. Kına yakmak eski İslam geleneklerindedir. Geleneksel toplumlarda kınanın eşleri birbirine sevgili yapmak amacı ile yakıldığı söylenmektedir (Santur, 2003,7).

Kına yakma âdetinin İbrahim Peygamber'in oğlu İsmail'i kurban ederken bir kınalı koçun gelmesi, Allah tarafından İsmail'in yerine bu koçun kurban edilmesinin istenmesi nedeniyle adak için kurban kesimi geleneği doğmuştur. Türk halk kültüründe kına üç şey için yakılır. Bunlardan birincisi kesilecek kurban, ikincisi askere giden delikanlıya, üçüncüsü ise geline kına yakılır, çünkü gelinin ailesi kızını gelenek ve göreneklerimize göre baba ocağından başka bir eve göndermekte, kocasına ve yeni evine kurban etmektedir. Kına yakma coşku ile kutlanır, bu kutlama gününe kına gecesi denir. Evlenecek olan kızın; ailesi, yakınları ve arkadaşları ile kadın kadına geçireceği bu son gece asıl düğün günü olarak da bilinen gelin alma gününden bir gün önceye rastlamaktadır (Santur, 2003,6). Oyunlar, türküler, mâniler, deyişler kına gecelerinin en önemli unsurlarıdır. Kına yakılırken söylenen mâniler, türküler, yakımlar kız ile anasında duygu çelişkilerini açığa çıkarmaktadır. Bir taraftan ağlanır, öte yandan eğlenilir. Türkiye'nin her tarafında birbirine yakın adlar verilen bu geceye kına gecesi, el kınası, gelini kınaya çekme, kına düğünü, kına basma, baş bağlama, gelin okşama vb. adlar verilse de genel adı kına gecesidir (Yardımcı, 1998,3). Son zamanlarda üniversiteden mezun olacak kızlar da mezuniyet kınası adı altında eğlence düzenleyip ellerine kına yakmaktadırlar, bu da yeni bir uygulamadır. Geçiş dönemlerinin özelliği olan bir hâlden yeni bir hâle geçiş mezuniyetin yapısında da bulunmaktadır. Mezuniyetle birlikte öğrenci, eski hâlden yeni hâle geçer (Küçükbasmacı, 2016,74). Toplumda yeni kurulacak ocağın hamisi olarak kabul edilen gelin adayı, eline kına yakarak bu hamiliği kendi de kabul etmiş sayılır. Mezuniyet kınasında eline kına yakan genç kızlar, atalarına bu sorumluluğu hatırlatmaya devam eder ve toplumun içindeki saygın yerini korur (Dursun, 2016,318).

1.Geleneksel Kültürde Kına Geceleri

Kına geceleri geleneksel kültürde ayrı bir önem ve özellik göstermektedir. Geleneksel toplumlarda kıza ve misafirlere kına yakılmasıyla birlikte evliliğin de kutsandığı kabul edilmektedir. Kına geceleri erkek ve kız evinde ayrı ayrı organize edildiği gibi yöresel farklılıklara bağlı olarak sadece kız evinde de organize edilebilmektedir. Kız evinde geleneksel yapı içerisinde kınadan önce kız isteme âdeti gerçekleştirilir. Kız ve oğlan tarafı bütün hazırlıkları tamamladıktan sonra düğün için bir tarih belirlerler. Daha sonra kına gecesi organize edilir (Akpınar, 2005,128).

Kına yakılmadan önce kıza abdest aldırılıp kına namazı kıldırılması, kına yakılırken kıbleye döndürülmesi dini ritlerdir. Başına örtülen kırmızı duvakla da gelin nazardan korunmaya çalışılmaktadır (Santur, 2003,6). Kız evinde bunlar gerçekleştirilirken erkek evinde de eğlence genellikle köy odasında devam eder ve gecenin ilerleyen dakikalarına kadar devam eder.

Kına törenlerinde gelin bindallısını giymiş olarak ortaya getirilip bir sandalyeye oturtulur. Sonra da genelde bu tür eğlencelerde ağzı laf yapan, türkü, mani, ağıt söyleyen bir kadın kına törenini başlatır. Kız anasını da oraya getirirler. Kına, gümüş veya bakır bir tas içinde “başından ayrılık geçmemiş” bir kadın tarafından yakılır (Onuk, 1995,186). Kına yakımı esnasında ele ve ayağa önceleri gümüş para konmakta iken şimdilerde çeyrek altın konulmaktadır. Eline kına yakılan gelin bir iki sefer oynatıldıktan sonra yerine yatırılarak dinlenmesi sağlanır (Eker, 2000,159).

(URL 6: <https://www.gigbi.com/blog/kina-gecesi-adetleri/>)

2.Popüler Kültürde Kına Geceleri

Şehirleşme sürecinin insan davranışlarını etkilediğine ve insanın ait olduğu toplumsal yaşamda nasıl bir dönüşüm sağladığına dair sosyolog ve sosyal psikologlar tarafından çok kapsamlı muhtelif çalışmalar yapılmıştır (Türkdoğan, 2002,138). Bu anlamda insanların şehirleşmeye bağlı olarak köy yaşamından şehir yaşamına geçmeleri onların gelenek ve görenekleri üzerinde de etkili olduğunu düşündürmektedir. Şüphesiz ki, şehirleşme sürecinin doğal sonucu olarak pek çok halk kültürü pratikleri mahiyetini dönüştürüp, farklı bir terkiyle devam etmeye çalışmaktadır (Ersoy, 2006,233).

Eskiden evlerde ve bahçelerde yapılan kına eğlenceleri, şu sıralar popüler barlarda, SPA merkezlerinde, otellerde, karaoke barlarda yapılmaktadır. Kına gecesi düzenlenecek mekân, çoğunlukla gelin adayının arkadaş ve akrabaları tarafından kapatılıp, dansözlü, sazlı sözlü eğlence başlamakta, kimi zaman bu kutlamaya erkek tarafı da katılmaktadır. Hem ağlarım hem giderim durumu gece boyunca sürmektedir (URL 5).

Son dönemde şu gözlenmektedir ki; eskiye olan merak artıp nostalji tutkusu baş gösterdiğinden bu yana, zamanla unutulup giden gelenek ve görenekler yeni bir tarzda ve yeni mekânlarda (otel, hamam, bar) da yeniden yaşamımıza girmeye başladı. Geleneksel yapı bir taraftan korunurken diğer taraftan eğlence, canlı müzik gibi etkinliklerle güncellenmektedir.

Kına gecesi alışverişi için akla ilk olarak Kapalıçarşı ve benzeri tarihi ticari merkezler gelmektedir. Yakın zamana kadar kına gecelerini abiye kıyafetlerle yapmayı tercih edenlerin artık nostaljik kıyafetlere yöneldiği, bu nedenle de kaftan ve bindallı satışında artış olduğu anlatılıyor (URL 6). Bu süreçte kına kıyafetleri en popüler iş merkezlerinin vitrinlerinde de kendini göstermektedir.

Son yıllarda geleneksel kına gecelerinin ritüellerine bağlı kalınarak farkı isimlerde ve yeni bakış açısıyla hazırlanan kına gecesi biçimleri ise şunlardır: Bakımlı Gelin: Burada kız arkadaşlarla bir araya gelerek düğünden önce geline yapılan güzellik bakımı faaliyetleri vardır. Bu anlamda kına bir otelin sağlık kulübünde düzenlenmektedir. Kıyafet Balosu: Kına gecesi evde düzenleniyorsa, kız arkadaşlar farklı kıyafetlerini giyerek bir araya gelirler. Gece boyu dans edip eğlenirler. Büyülü Kına Gecesi: Bir falcı eve davet edilir. Bütün arkadaşların sırayla falına bakılır. Güzel bir gece geçirilir. Uyuyan Güzeller: Kızlar arkadaşlar bir araya gelirler. Bütün gece eski günleri anıp şarkılar söylenir (URL 3). Hamam kızları: Hamamda kına gecesi son zamanların en popüler eğlencelerindendir. Arkadaşlar kına törenlerinde hamamda bir araya gelerek şarkı söyler ve eğlenirler (URL 4). Bu organizasyon ve eğlencelerle bir taraftan kına gelenekleri yaşatılırken diğer taraftan da günümüze uygun konseptle ekonomiye katma değer sağlanmaktadır.

(URL 7: <https://www.malatyadan.com/kina-gecesi/20207/>)

3. Kına Gecelerinin Kültürel Aktarımı ve Popülerleştirerek Korunması

Bilişim teknolojilerindeki ilerleme, sosyal ağların her tarafa yayılması ve toplumsal eylemlerde güçlü rol alması toplumsal yaşam ve kültürlerin tektürleşme ve dünya üzerinde bir aynılığın oluşmasını gündeme getirmiştir. Bu aynılığa ile insanların yeme, içme, eğlenme, giyim, vs. anlayışlarının dil, din, ırk gözetmeden dünya üzerinde tek tip bir toplumsal yapı ve yaşam biçimi, toplumların özgünlüklerini ve kendilerine has değerlerini tehdit etmeye başlamıştır. Küreselleşme, popülerleşme, tektürleşme, gibi olguların bu tür farklılıkları, özgünlükleri ortadan kaldıracabileceği kaygısıyla UNESCO 1972 yılından itibaren Doğal ve Kültürel Mirasın Korunması ile ilgili çalışmalara başlamış ve bu çalışmaları uluslar arası bir amaca dönüştürerek çeşitli sözleşmeler imzalanmıştır. Bu sözleşmelerden biri de Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması ve Gelecek Kuşaklara Aktarılmasıdır.

Her millet kendine özgü değerleriyle, farklılık ve özgünlükleriyle uluslar arası ortamda yer alarak varlığını koruyabilir. Türk dünyası somut olmayan kültür mirası bakımından çok zengindir. Çoğunluğu sözlü kültürde yaratılan bu mirasın belleğin dijital bilgi ve belgelere dönüştürülerek, korunması, geliştirilmesi, aktarılması ve paylaşılması, insanlığın kültür tarihi açısından da büyük önem taşımaktadır (Özdemir, 2012,26).

Son dönemlerde geleneksel bir ürünün kendi geleneksel anlatım ortamında ne tür bir işleve sahip olduğunu belirleyen ve bundan sonrası için bir söz söylemeyen işlev araştırmaları, uygulamalı halkbilimi sayesinde yeni bir boyut kazanmıştır. Böylece eski geleneksel ürün, gösterim veya iletişimlerin yeni ve çağdaş ürünler, iletişimler, etkileşimler veya kurumlar açısından ne tür işlevler yüklenebileceği sorgulanmaya ve bunun sonuçlarından halkbilimcilerin sınırlı iletişimlerinde değil bütün toplumsal kesimlerin nasıl yararlanabileceği araştırılmaya başlanmıştır (Oğuz, 2002,27). Bilişim teknolojilerindeki hızlı gelişim her tür bireysel ve toplumsal yaşamı etkilediği gibi Türkiye'nin somut olmayan kültür miraslarından biri olan kına gecelerini de etkilemiştir. İnternet, bilgisayarlar ve görüntülü telefonlarla zaman ve mekân kavramı ortadan kalkmış, dünya üzerinde gerçekleşen her olay herkes tarafından anında görülebilir ve uygulanabilir hâle gelmiştir (Mutlu, 2005,326). Böylece bireyler, gruplar ve kültürler arasındaki etkileşim daha da hız kazanmıştır.

Bu etkileşime hem olumlu hem de olumsuz yönden bakmak mümkündür. Sosyal ağlar ve medyanın etkisiyle modernlik, çağdaşlık ve kentlilik uğruna diğer kültürlerden etkilenerek yapay kına geceleri, kına gecesi eğlencesi (pijama partileri, düğünden önce bekârlığa veda partileri vs.) düzenlenmesi olumsuz bir durum olarak görülebilir. Fakat genele bakıldığında bu uygulamaların kına gecelerinin yerini alması ve yaygınlaşması sürecinde etkili olamamıştır. Bu tür yenilik ve zevkler peşinde koşanlarda kına geleneklerinin doğal olarak yaşanması gereğini fark etmiş olacaklar ki yaygınlaşmasında aktör olamamışlardır. Diğer açıdan bakıldığında geleneksel kına gecelerinin sosyal ağlar, paylaşım sitelerinde ve medyada paylaşılması kültürel zenginliğimiz için çok önemlidir. Ayrıca kına gecelerinin televizyon dizilerinde ve magazin programlarında popülerleştirilerek konu edilerek yaygınlaştırılması ve korunması da olumlu bir durumdur. Bu bağlamda kına geleneklerimiz günümüz yaşantısından etkilenerek bazı değişme ve yeniliklere açık olsa da özünü koruduğunu söyleyebiliriz.

Gelişen teknoloji ve her gün biraz daha yaygınlaşan kitle iletişim araçlarıyla kültürler arası iletişim ve etkileşim her gün biraz daha artmaktadır (Akar, 2009,4 ; Orçan, 2008,189). Bu süreç zaman içinde bireylerin ve toplumların özellikle duygusal ve sosyal ihtiyaçları bağlamında sorgulanmaya ve geleneksel değerlerin hatırlanmasını da beraberinde getirmiştir.

Son yıllarda turizmin kültür turizmine, kültür turizminin yerel, bakir, otantik gösterimlere yönelmesi sonucu Türk halk kültürünün kimi alanlarında bir canlanma görülmektedir. Batı tarzı müziklerin, dansların ve eğlencelerin adresleri olan barların adları, sazları ve eğlence biçimleri hızla yerli kültürün lehine değişmektedir (Oğuz, 2002,41). Böylece küresel değerler ve yaşam biçimi yanında yerel ve millî kültür değerlerinin önem kazanmaya, yeniden hatırlanarak toplumsal yaşamın bir parçası olmaya ve varlığını daha kuvvetli sürdürmeye başladığı söylenebilir. Özellikle medya ve moda dünyasında ünlü olan bireylerin kına gecelerinde (Fahriye Evcen, Demet Akalın, Merve Boluğur vs.) geleneksel kıyafetler içinde ellerine kına yakması bu süreci hızlandırmıştır.

Halk kültürünün modern toplumla ve bu toplum içinde çağdaş kentin kültürel aktarım alanlarında üretilen, yaratılan, yaşatılan kültürel formlarla yakından ilişkili olduğunu, modernizeyi ve günümüzde küresel dünyanın kültürel kodlarını anlama çabasına dönüştüğünü de söyleyebiliriz (Kutlu, 2009,15). Bu bağlamda çok eski dönemlerden beri var olan kına törenlerinin de modern toplumun getirilerinden etkilenmiş olması kaçınılmaz görünmektedir. Günümüzde özellikle kentlerde kına gecelerinin hem geleneğe uygun hem de modern olsun anlayışı yaygınlaşmıştır. Kentlerde düğün ve kına gecelerini organize eden şirketler kurulmuş ve çeşitli alternatifler sunarak profesyonel hizmet vermektedirler. Ayrıca geleneksel kına gecelerine uygun eşyaların üretilmesi; bindallı, kaftan, pulla işlenmiş kırmızı başörtüsü, kına eldiveni, kemer vs. kına geleneğinin korunmasında önemli bir işlevi yerine getirmektedir.

4. Popüler ve Geleneksel Anlamda Kına Gecelerinin Ekonomik Çıktısı

Kültürlerin ayakta kalabilmeleri, öncelikle kültürel belleklerin oluşturulmasına ve daha sonra da bu bellekten hareketle yaratılan ve gösterilen çağdaş yorumların zenginliğine ve etkinliğine bağlıdır. Bu kapsamda yaratılan yerel ve ulusal kültür imgelerinin, çok yönlü etkilerinin yanında ekonomik katma değer yaratacak şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Kültürler arası rekabet, hiçbir dönemde 21.asrın başındaki kadar çetin hale gelmemiştir. Bu rekabet ortamında var ve lider olabilmenin temel şartlarının başında kültürel imge araştırmalarına önem vermek gelmektedir (Özdemir, 2012,121). Bu anlamda yazılan kitaplar çok önemli bir işlevi yerine getirmektedirler.

Bugün pek çok yerleşim birimi kendi öz değerlerini göstermek, dahası ekonomik katma değere dönüştürmek amacıyla festival, şenlik, fuar, panayır vb. etkinlikler düzenlemeye çalışmaktadır. "Çelikhana- Bal Festivali, Gölbaşı- Üzüm Festivali, Gazipaşa- Horoz Festivali, Akseki- Cevizli Ayran Bayramı, Germencik- İncir Festivali, Gölhisar- Soğan Festivali, Yenişehir- Biber Festivali, Acıpayam- Kültür ve Kavun Festivali, İliç- Tulum Peyniri Festivali, Taşköprü- Sarımsak Festivali, Taşova- Bamya Festivali" bunlardan bazılarıdır. Bunun yanı sıra at yarışları, deve ve doğa güreşleri de yöresel kutlamaların temel vesilelerindedir (Özdemir, 2005.). Bu bağlamda aile kurma sürecinde önemli bir ritüel olan kına geleneğinin ulusal kültür değeri yanında ekonomik katma değer yaratacak şekilde de değerlendirilmesi gerekmektedir. Günümüzde bu amaçla özellikle kentlerde düğün, nişan ve kına geceleri hazırlayan organizasyon şirketlerinin kurulduğunu görmekteyiz.

Kına gecelerinde geçmişten günümüze bazı değişikliklerin meydana geldiği görülmektedir. Bu değişimde son yıllarda sayıları hızla artan düğün, nişan ve kına organizasyon şirketlerinin etkisi de görülmektedir. Bu şirketler kuruluş amaçlarına yönelik ekonomik katma değer yaratırken aynı zamanda daha zengin ve fonksiyonlu geceler hazırlamak için yerel ve ulusal kültürün öğelerini (kına geceleri ritüellerini) araştırarak günümüze uyarlamaktadırlar (URL 3). Bu gecelerde yaşanan değişiklikler giyilen kıyafetlerden gecenin organize edildiği yere kadar geniş çaplı bazı değişiklikler göstermiştir. Bu törenler eskiden kırsal kesimde genellikle köy meydanlarında gerçekleştirilirken, şimdilerde bazı organizasyon şirketlerinin önemli paralar karşılığında geliştirdiği törenler haline dönüştüğü görülmektedir. İnternet üzerinden yapılan basit bir taramada bile onlarca şirketin bu piyasada olduğu artık bu durumun bir sektör haline dönüşmeye başladığı görülmektedir. Bu süreçte kına gecelerinin geleneksel özüne bağlı kalarak çeşitli etkinlikler eklenmektedir. Bu etkinlikler (kostüm, otel, sauna, hamam, türkü-ağıt ekibi vs.) bağlamında kına gecelerinde ortaya çıkan maliyet tabloları da değişmektedir. Geçmişte yapılan kına gecesi törenleri düşünüldüğünde ortalama maliyet 1000 - 5000 TL yi geçmezken günümüzde kına organizasyonu yapan şirketlerin, uygulanan etkinliklere bağlı olarak 10.000 ila 50.000 TL yi bulan fiyatlara ulaştığı görülmektedir. Bu da değişen konseptte bağlı olarak kına gecelerinin mali çıktısında yaşanan değişim açısından önemli bir bulgudur. Ayrıca benzer bir değişim kına gecelerinde kullanılan malzemeler ve onların fiyatları üzerinde de yaşanmaktadır. Eskiden yapılan törenlerde kırsal kesimde yaşayan halk kendi malzemelerini kendisi üretmekte ve maliyet oranı düşmekteydi. Söz gelimi kına malzemesi, kına kıyafetleri, tören için gerekli bazı süslemeler düğün sahibi ve yakınları tarafından sağlanabilmekteydi. Günümüz şehirlerinde yaşayan insanlar bu sayılan eşyaları çoğunlukla hazır olarak mağazalardan ve alışveriş merkezlerinden temin etmekte ya da kına organizasyonu yapan şirketler tarafından bu masraflar karşılanmaktadır. Bu anlamda son dönemde yapılan kına organizasyonlarının mali açıdan bazı bireyler için önemli bir sektör haline geldiği düşünülmektedir.

Sonuç

Türk kültürünün somut olmayan kültürel miraslarından biri olan kına geceleri, Anadolu coğrafyasının geleneksel yaşantısında köklerine bağlı olarak yaşatılmaktadır. Bilişim teknolojilerindeki hızlı gelişim toplumsal yaşamın her alanını etkilediği gibi özellikle kent yaşamında kına gecesi ritüelini de etkilemiştir. Etkilenmenin olumlu ve olumsuz yönde olduğu söylenebilir. Sosyal ağlar ve medyanın etkisiyle modernlik, çağdaşlık ve kentlilik uğruna diğer kültürlerden etkilenecek yapay kına geceleri, kına gecesi eğlencesi (pijama partileri, düğünden önce bekârlığa veda partileri vs.) düzenlenmesi olumsuz bir durum olarak görülebilir. Fakat genele bakıldığında bu uygulamaların kına gecelerinin yerini alması ve yaygınlaşması sürecinde etkili olamamıştır. Bu tür yenilik ve zevkler peşinde koşanlarda kına geleneklerinin doğal olarak yaşanması gereğini fark etmiş olacaklar ki yaygınlaşmasında aktör olamamışlardır. Diğer açıdan bakıldığında geleneksel kına gecelerinin sosyal ağlar, paylaşım sitelerinde ve medyada

paylaşılması kültürel zenginliğimiz için çok önemlidir. Ayrıca kına gecelerinin televizyon dizilerinde ve magazin programlarında popülerleştirilerek konu edilerek yaygınlaştırılması ve korunması da olumlu bir durumdur. Bu bağlamda kına geleneklerimiz günümüz yaşantısından etkilenerek bazı değişme ve yeniliklere açık olsa da özünü koruduğunu söyleyebiliriz. Kına gecelerinin son yıllarda televizyon dizilerinde ve çeşitli görsel ve yazılı magazin haberlerinde popülerleştirilerek konu edilmesi, kent yaşamında yaygınlaştırılması ve korunması açısından önemlidir. Ayrıca kentlerde kına ve düğün organizasyon şirketlerinin kına geleneklerine uygun çeşitli isimlerle kına gecesi eğlenceleri düzenlemeleri, hem geleneklerin yaşatılmasında hem de ekonomiye katma değer üreterek, kına gecelerinin kültürel aktarımını ve korunumu sağlama yönünde olumlu katkılar sağlamaktadırlar.

KAYNAKÇA

- Akar, Hüsamettin (2009). Popüler Kültür ve Moda. *Akademia Dergisi*, 1, (1).
- Akpınar, Mehmet (2005). Kızılcahamam Yöresi Düğün Gelenekleri ve Kına Türküleri. *Millî Folklor*, Yıl 17, Sayı 68.
- Dursun, Aysun (2016). Geleneğin İzinde Kültür Değişmeleri ve Dönüşmeleri: Mezuniyet Kınası Örneği. *Uluslararası Söz, Sanat Sağlık Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Edirne: Şenyıldız Yay.
- Eker, Muzaffer (2000). Yabanabad. *Kızılcahamam Belediyesi Kültür Yayınları Dizisi*, No:3.
- Ersoy, Ruhi (2006). Şehirleşme-Halk Kültürü İkileminde Sorunlar ve Bazı Çözüm Önerileri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 20.
- Kasapoğlu, Pınar (2010). Küreselleşen Moda Bağlamında Blucin Kültürü Üzerinde Bir Araştırma. *Millî Folklor*, Yıl 22, Sayı 86
- Kongar, Emre (1993). *Türkiye Üzerine Araştırmalar*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kutlu, Muhtar (2009). Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunmasında Eğitime Yönelik İlk Adım: Halk Kültürü Dersi. *Millî Folklor*, Yıl 21, Sayı 82
- Küçükbasmacı, Gülten (2016). Kültürel Bellek ve Süreklilik: Kına Gecelerinden Mezuniyet Kınalarına. *Millî Folklor*, Yıl 28, Sayı 112
- Mutlu, Erol (2005). *Globalleşme, Popüler Kültür ve Medya*. Ankara: Ütopya Yayıncılık.
- Oğuz, M. Öcal (2002). *Küreselleşme ve Uygulamalı Halkbilimi*. Ankara: Akçağ Yayınevi.
- Oğuz, M. Öcal ve diğerleri (2004). *Kentler ve İmgeler*. Ankara: Gazi Üniversitesi Türk Halkbilimi Merkezi Yayınları.
- Oğuz, M. Öcal ve diğerleri (2006). *Kentler ve İmgesel Yemekler*. Ankara: Gazi Üniversitesi Türk Halkbilimi Merkezi Yayınları.
- Onuk, Taciser (1995). Güney Anadolu (Çukurova, Kenzin) Yayla Düğünlerinde Kına Gecesi Geleneği. *III. Milletlerarası Türk Halk Edebiyatı ve Folkloru Kongresi Bildirileri*, Konya.
- Orçan, Mustafa (2008). *Osmanlı'dan Günümüze Modern Türk Tüketim Kültürü*. Ankara: Harf Eğitim Yayınları.
- Özdemir, Nebi (2005). *Cumhuriyet Dönemi Türk Eğlence Kültürü*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Özdemir, Nebi (2012). *Kültür Ekonomisi ve Yönetim*. Ankara: Hacettepe Yayıncılık.
- Santur, Meltem (2003). Kastamonu Evlenme Adetlerinin Halkbilimsel Açından İncelenmesi. *Kastamonu Kültür Sempozyumu Bildirileri*, Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi 18- 20 Eylül.
- Türkdoğan, Orhan (2002). *Osmanlıdan Günümüze Türk Toplum Yapısı*. İstanbul: Çamlıca Yayınları.
- Yardımcı, Mehmet (1998). Geleneksel Kültürümüzde ve Âşıkların Dilinde Kına. *Çukurova Halk Edebiyatı Sempozyumu Bildirileri*, Çukurova Üniversitesi, Adana, 1 - 4 Aralık.

İnternet Tabanlı Kaynaklar

- URL1 www.mutlugelin.com/geline-ozel/kina-geceleri-yeniden-moda-oldu.html (Erişim Tarihi 05.01.2019)
- URL2 www.dugunhazirliklari.com/kinageceleri-yeniden-yorumlaniyor-haberayrinti-16938-dugun-dugunhazirliklari.html (Erişim Tarihi 05.01.2019)
- URL3 www.moderndugun.com/gelin-damat/kina-gecesi (Erişim Tarihi 08.01.2019)
- URL4 <https://www.evleniyooruz.biz/news/kina-gecesi-gelenegi> (Erişim Tarihi 08.01.2019)
- URL5 <https://dugundavett.wordpress.com/category/kina-gecesi-organizasyonu/> (Erişim Tarihi 10.01.2019)
- URL6 <https://www.gigbi.com/blog/kina-gecesi-adetleri/> (Erişim Tarihi 12.02.2020)
- URL7 <https://www.malatyadan.com/kina-gecesi/2020/> (Erişim Tarihi 12.02.2020)